

ROSIAN VASILOI

Misiunea EUBAM – de la asistența la frontieră la cea de reintegrare a țării

Iunie 2017

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Studiu trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați IDIS „Viitorul”.

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Această publicație este realizată de IDIS „Viitorul” cu suportul financiar al Black Sea Trust for Regional Cooperation. Opiniile aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al finanțatorului.

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Cuprins

Rezumat	6
1. Scurt Istoric	7
2. EUBAM de la asistență în domeniile, ce vor implica probleme de ordin frontalier, vamal și fiscal la asistență pentru politici de reintegrare	11
2.1 Cadrul juridic	11
2.2 Cadrul instituțional	12
2.2.1 Anii 2005-2007	12
2.2.2 Anii 2008-2009	13
2.2.3 Anii 2010-2011	14
2.2.4 Anii 2012-2015	15
2.2.5 Anii 2016-2017	17
3. Concluzii și recomandări	19
ANEXE	23
Anexa 1 Structura Misiunii EUBAM 2005-2007	23
Anexa 2 Structura Misiunii EUBAM 2010-2011	25
Anexa 3 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015	26
Anexa 4 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015	31
Anexa 5 Analiza comparativă a numărului agenților economici înregistrați pe parcursul celor 12 ani	33
Anexa 6 Analiza comparativă a redacțiilor anului 2005 și anului 2016	34
Anexa 7 Informația cu privire la cooperarea pe plan extern a RM cu UE	37

Rezumat

Instituirea Misiunii Comisiei Europe de Asistență la frontieră în Republica Moldova și Ucraina EUBAM¹ în decembrie 2005 a constituit un pas important în vederea asigurării unui management integrat al frontierei de stat moldo-ucrainene mai eficient, dar și a contribuit enorm la dezvoltarea capacităților instituționale ale partenerilor din Republica Moldova și Ucraina². Prin această misiune, UE joacă un rol decisiv în vederea asigurării unui control eficient, transparent al frontierei de stat, ceea ce contribuie la consolidarea securității regionale. Lansarea Misiunii EUBAM a coincis cu o deschidere fără precedent a Republicii Moldova față de Uniunea Europeană (Anexa 7). Cu părere de rău nici Guvernarea anilor 2005-2009, nici cea din anii 2009-2017 nu a valorificat pe deplin toate oportunitățile acestei cooperări, poate cu mici excepții, dar și cu anumite rezerve, în anul 2014 Uniunea Europeană a liberalizat regimul de vize pentru cetățenii Republicii Moldova și a semnat Acordul de Asociere. Asta la general, dar dacă vorbim despre domeniul afaceri interne și în particular managementul de frontieră, Republica Moldova a avansat foarte mult, fiind recunoscută ca un partener sigur pe această dimensiune, fapt dovedit prin rapoartele și notele Misiunii Uniunii Europene de Asistență la frontieră în Republica Moldova și Ucraina, dar și în comunicatele Comisiei Europene.

¹ <http://infoeuropa.md/files/memorandum-of-understanding-between-the-european-commission-the-government-of-the-republic-of-moldova-and-the-government-of-ukraine-on-the-european-commission-border-assistance-mission-to-the-republic-of-moldova-and-to-ukraine.pdf>

² Poliția de Frontieră și Serviciul Vamal ale Republicii Moldova; Serviciul Grăniceresc de Stat și Serviciul Vamal ale Ucrainei, precum și alte organe de drept și servicii de control ale ambelor state. <http://border.gov.md/index.php/ro/cooperare/cooperare-internationala-main?id=35>

1. Scurt Istoric

În cadrul vizitei sale în Ucraina (1-3 iunie 2005) Președintele Republicii Moldova s-a întâlnit cu Președintele Ucrainei Victor Iușenco. Vizita a avut loc în localitatea Iasiki, Regiunea Odesa la pichetul de grăniceri sub aceeași denumire, subordonat Direcției Regionale SUD a Serviciului Grăniceresc de Stat a Ucrainei³. În cadrul acestei vizite au avut loc mai multe discuții, dar și inspectarea comună a mijloacelor speciale utilizate pentru asigurarea securității frontierei de stat moldo-ucrainene, în particular pe segmentul transnistrean. Astfel partea ucraineană, într-un fel, încerca să sensibilizeze partea moldovenească privind „nivelul corespunzător” al securizării acestui segment, plus la toate era o încercare de a arăta Președintelui Moldovei că SUA asistă în acest proces Ucraina în cadrul proiectului **WMD PPP Ukraine (Armele de distrugere în masă – Programul de prevenire a proliferării în Ucraina)**, implementat de către oficiul din Kiev al companiei americane **Raytheon Technical Services Company**⁴. Proiectul avea ca scop îmbunătățirea și consolidarea capacităților autorităților ucrainene de a descuraja, detecta și interzice trecerea armelor de distrugere în masă și a materialelor conexe peste segmentul transnistrean al frontierei de stat cu Republicii Moldova.

În ziua de joi, la 2 iunie 2005⁵ Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin și Președintele Ucrainei Victor Iușenco au semnat o adresare comună către Președintele Comisiei Europene Jose Manuel Durao Barroso⁶ și Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene pentru Politica Externă și Securitate Comună Javier Solana⁷ privind instituirea unei misiuni internaționale care să monitorizeze întregul segment transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainene pentru a contracara fluxul mărfurilor de contrabandă în și din **regiunea transnistreană** a Republicii Moldova.

Pe lângă acest subiect, au fost discutate și altele de interes comun, printre care⁸ :

- “Planul lui Iușenco” pentru reglementarea diferendului transnistrean;
- accesul mărfurilor moldovenești pe piața ucraineană și „schema tehnică de tranzitare a frontierei de stat pe segmentul transnistrean”;

³ <http://dpsu.gov.ua/ua/structure/pivdenne-regionalne-upravlinnya/>

⁴ Un proiect asemănător a fost negociat de Republica Moldova și SUA în Perioada anilor 2010-2012, fiind lansat pentru Moldova în august 2012. „Armele de distrugere în masă - Programul de Prevenire și Proliferare (ADM PPP)” finanțat de către Departamentul Apărării al SUA și implementat de către Reprezentanța în RM a Companiei “URS Federal Services International, Inc. 2012-2014 și Compania Raytheon 2014-prezent”.

⁵ http://www.mfa.gov.md/bilateral-cooperation/3325_ua/#visits

⁶ http://ec.europa.eu/archives/commission_2004-2009/index_en.htm

⁷ <http://eeas.europa.eu/archives/javier-solana/>

⁸ <http://www.e-democracy.md/e-journal/20050609/>

⁹ Planul Iuscenko, inițiativa de soluționare a conflictului transnistrean – așa-numiții "șapte pași". Prin acest plan Kievul a măsuri care prevedeau democratizarea regiunii, ceea ce ar fi dus la soluționarea definitivă a conflictului. Totodată, se prevedea organizarea de alegeri libere și democratice în **regiunea transnistreană**, scrutin monitorizat internațional. Nu erau prevăzute măsuri de retragere a contingentului militar rus ca precondiție obligatorie pentru aceste alegeri. În afară de aceasta, planul prevedea statutul pentru regiune asemănător celui din Găgăuzia, dar cu atribute proprii și drept la autodeterminare în situația schimbării statutului internațional al Republicii Moldova.

- organizarea controlului comun la frontiera de stat moldo-ucraineană, *cu excepția segmentului transnistrean* („Criva - Mamalîga”, „Medveja - Zelionaia”, „Larga - Kelmenți”, „Briceni - Rossoșani”, „Giurgiulești - Reni”, „Palanca-Udobnoe-Maiaki”).

În urma acestor discuții a mai fost semnate Protocoalele între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova, Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc de Stat al Ucrainei, Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la organizarea controlului comun în punctele de trecere Criva-Mamalîga, Medveja-Zelionaia, Larga-Kelimentî, Briceni-Rossoșani, Giurgiulești-Reni.

La data de 8 iunie 2005 la Strassbourg a avut loc întâlnirea oficială dintre Președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Durao Barroso și Vladimir Voronin, Președintele Republicii Moldova. În cadrul întrevederii au fost discutate mai multe subiecte printre care: implementarea programului de parteneriat și buna vecinătate UE - Republica Moldova, situația din **regiunea transnistreană**, precum și scrisoarea comună a Președinților Republicii Moldova și Ucrainei, adresată Uniunii Europene, privind instituirea unei misiuni internaționale pentru monitorizarea segmentului transnistrean al frontierei de stat. Ca răspuns la această solicitare, Jose Manuel Durao Barroso a menționat, că se va examina oportunitatea unui ajutor pentru soluționarea acestei probleme, fiind vorba despre un eventual sprijin financiar și nu unul militar. Uniunea Europeană dorește stoparea traficului de ființe umane, droguri sau arme provenite din aceasta zona de conflict¹⁰.

Despre oportunitatea lansării unei misiuni de monitorizare din partea Uniunii Europene, s-au expus și Președinta Delegației Parlamentului European la Comitetul de Cooperare UE-Moldova, Marianne Mikko și Președintele Delegației Parlamentului European la Comitetul de Cooperare UE-Ucraina Marek Siewic¹¹.

În scrisoarea de răspuns, din 20 iulie 2005 a Președintelui Comisiei Europene Jose Manuel Durao Barroso și Înalțului Reprezentant al UE pentru Politica Externă și Securitate Comună Javier Solana, adresată Președinților Ucrainei Viktor Iușcenko și Republicii Moldova Vladimir Voronin se menționa: ”Uniunea Europeană răspunde pozitiv la solicitările dumneavoastră. Pentru ca UE să poată soluționa mai eficient solicitările părților, intenționăm să trimitem o misiune comună din partea Comisiei Europene și Secretariatului UE pentru studierea situației de la frontieră pentru a pregăti acțiunile viitoare a UE. Aceasta misiune va fi condusă de ambasadorul Adriaan Jacobovits de Szegeed - reprezentant special al UE în RM.¹²”

La sfârșitul lunii august 2005 Comisia Europeană lansează o misiune de informare pentru Moldova. Urmare activității sale, precum și în urma negocierilor tripartite, Uniunea Europeană – Republica Moldova-Ucraina, s-a convenit textul Memorandumului de înțelegere¹³.

În perioada 6-7 octombrie la Chișinău s-a aflat delegația Comisiei Europene, condusă de doamna Benita Ferrero-Waldner, Comisar European pentru Relații Externe și Politica Europeană de Vecinătate. Delegația Comisiei Europene la Chișinău, a participat la Reuniunea a VIII-a a

¹⁰ <http://www.dw.com/ro/despre-vecini-numai-de-bine/a-2627444>

¹¹ Declarația comună cu privire la situația din **regiunea transnistreană**, <http://press.try.md/item.php?id=60322>

¹² <http://www.undp.md/border/Download/20.07.2005news.doc>

¹³ Strategic and Security Studies Group, TRANSNISTRAN PROBLEM: a view from Ukraine, Kiev, 2009, p.97

Comitetului de Cooperare RM-UE¹⁴. La Palanca, demnitarul european a luat parte la semnarea Memorandumului de Înțelegere cu privire la Misiunea Comisiei Europene de asistență la frontieră în Republica Moldova și în Ucraina. Potrivit acestui document, începând cu 1 decembrie 2005, misiunea compusă din 60 de oficiali vamali și grăniceri/polițiști de frontieră din statele-membre ale UE va efectua monitorizarea întregii frontiere moldo-ucrainene, inclusiv pe segmentul transnistrean.

De fapt, Misiunea EUBAM, era lansată în baza principiilor stabilite în Regulamentul Consiliului (CE) 381 din 26/2/2001 de instituire a mecanismului de reacție rapidă, care prevede crearea unui mecanism de reacție rapidă, menit să permită Comunității Europene să reacționeze rapid, eficient și flexibil la situații de urgență sau de criză sau la apariția crizelor¹⁵.

La 27 octombrie 2005 se face publică Nota informativă din partea Comisiei către Consiliu privind înființarea EUBAM¹⁶, care prevede adoptarea deciziei financiare de stabilire a Misiunii EUBAM conform mecanismului de reacție rapidă, în valoare inițială de 4 mln. de euro.

În mod accelerat, după prezentarea de către Comisia Europeană a Notei Informative către Consiliu, la 28 octombrie 2005 Comisia aprobă Decizia de finanțare a MRR (mecanismului de reacție rapidă) privind stabilirea EUBAM cu numărul 4231.¹⁷

La 7 noiembrie 2005 se aprobă Acțiunea comună a Consiliului de modificare a mandatului Reprezentantului Special al Uniunii Europene pentru Republica Moldova (în continuare RSUE)¹⁸. În baza acestor modificări, se prevedea înființarea unei Misiuni a Comisiei Europene de Asistență la frontieră în Republica Moldova și Ucraina, inclusiv și consolidarea echipei RSUE pentru Moldova, precum și mecanismul de cooperare între RSUE și Misiune. Totodată se menționa că, ***accentul deosebit va fi pus pe segmentul transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainene***. Se modifica și Mandatul RSUE, cu competențe, pe lângă altele ***“Să promoveze cooperarea pe probleme de frontieră dintre partea moldovenească și cea ucraineană, inclusiv, și în perspectiva creării precondițiilor pentru soluționarea conflictului transnistrean”***. Acest document a intrat în vigoare la data de 1 decembrie 2005, odată cu debutul activității Misiunii EUBAM.

Ceremonia oficială de inaugurare a Misiunii EUBAM a avut loc pe 30 noiembrie 2005, la Odesa în prezența domnului lui Javier Solana, Comisarului pentru Politica Europeană de Vecinătate, doamnei Benita Ferrero-Waldner, precum și a Miniștrilor de Externe a Ucrainei și Republicii Moldova, Boris Tarasiuk și Andrei Stratan. În ajunul zilei de 30 noiembrie Javier Solana a declarat¹⁹, că lansarea acesteia a urmat ca răspuns la solicitările președinților moldovean și ucrainean care “au demonstrat atașamentul puternic al acestora față de valorile europene” și că misiunea va juca un rol important în a crea premisele pentru soluționarea pașnică a conflictului transnistrean. La rândul său, Comisarul european Benita Ferrero-Waldner a declarat²⁰ că, lansarea misiunii de monitorizare reprezintă “un

¹⁴ http://www.mfa.gov.md/img/docs/fisa_retrospectiva_ro.pdf

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32001R0381>

¹⁶ <http://eubam.org/publications/the-information-note-on-the-establishment-of-eubam-from-the-commission-to-the-council/>

¹⁷ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/20100902094304622619COM_decision_RRM_BAM_C20054231_of_28_Oct_2005.pdf

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32005E0776>

¹⁹ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/20100902094508988080Solana_Remarks.pdf

²⁰ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/20100902094613546156Presidency_Declaration.pdf

indiciu clar al dorinței UE de a avea relații mai strânse cu statele vecine” și că aceasta va duce la “mai multă stabilitate și mai multe *posibilități pentru reglementarea conflictului transnistrean în viitor*”.

Reacția negativă a liderilor de la Tiraspol la instituirea Misiunii nu s-a lăsat așteptată: la Tiraspol au început să vorbească despre „blocada economică” a raioanelor din est, învinuind Kievul în complicitatea autorităților moldovenești împotriva regiunii transnistrene, iar Chișinăul în utilizarea măsurilor de presiune fără precedent pentru forțarea celei de-a doua „părți în conflict” să accepte propunerile autorităților moldovenești de reglementare. La Kremlin era emoțional discutată viitoarea „catastrofă umanitară” de pe malul stâng al Nistrului și a fost adoptată decizia de a interzice importul vinurilor moldovenești în Rusia, care brusc a început „să conțină componente toxice”. Pe lângă aceasta în ziua lansării Misiunii EUBAM un grup de circa 20 de persoane au protestat pe str. Uiutna 13 (Cartierul General al Misiunii), afișând drapelul Federației Ruse și cele nerecunoscute ale regiunii transnistrene. Au urmat câteva luni de mai multe manipulări din partea, inclusiv și a Federației Ruse, cu trimiterea așa ziselor “Convoaie Umanitare”, și asta tot, cu “sprijinul tacit” al autorităților ucrainene.

2. EUBAM de la asistență în domeniile, ce vor implica probleme de ordin frontalier, vamal și fiscal la asistență pentru politici de reintegrare

2.1 Cadrul juridic

După cum se menționa, principalul act juridic tripartit, care reglementează activitatea Misiunii EUBAM este Memorandumul de Înțelegere cu privire la Misiunea Comisiei Europene de asistență la frontieră în Republica Moldova și în Ucraina.

Conform mandatului se prevedea, că Misiunea²¹:

- în strânsă colaborare cu OSCE, va promova acțiuni coordonate și va oferi asistență Guvernelor Republicii Moldova și Ucrainei în domeniile, ce vor implica probleme de ordin frontalier, vamal și fiscal.
- va asigura consiliere practică autorităților relevante ale Republicii Moldova și Ucrainei cu privire la problemele aferente chestiunilor frontaliere, vamale și fiscale și va sprijini acțiunile întreprinse spre beneficiul Grănicerilor, Administrației Vamale, al altor organe de drept ale Republicii Moldova și Ucrainei și al altor servicii de stat relevante. De asemenea, va fi acordată atenție proiectului prevăzut în scopul stabilirii unui sistem de schimb de informații cu privire la datele vamale și traficul de frontieră dintre administrațiile relevante ale Republicii Moldova și Ucrainei.
- va asista și îi va consilia pe oficialii din partea Grănicerilor, Administrației Vamale, a altor organe de drept și a altor servicii de stat relevante cu privire la problemele aferente controlului și verificării traficului de mărfuri și pasageri, inclusiv colectarea încasărilor vamale și procedurile de contabilitate aplicate de oficialii din partea Grănicerilor, Administrației Vamale și a altor organe de drept, oriunde s-ar aplica astfel de proceduri, fie la frontiera teritoriului Republicii Moldova și respectiv al Ucrainei, fie la “frontiera administrativă” la posturi interne de control vamal.

Articolele II și III²² prevedeau aspecte legate de coordonare, privilegii, imunități, responsabilități legale și durata (Prezentul Memorandum de Înțelegere va intra în vigoare din data semnării (*numai pentru Republica Moldova*) și va rămâne în vigoare până când Guvernul Republicii Moldova, Comisia Europeană sau Guvernul Ucrainei vor informa cealaltă parte, cu 15 zile înainte, despre intenția de a înceta prezentul Memorandum de Înțelegere.).

²¹ Art. I <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=363827>

²² Ibidem

Tot odată o atenție deosebită trebuie atrasă anexei²³ la Memorandum, care descria pe înțeles, care sunt obiectivele Misiunii. Pe lângă cele specifice managementului integrat al frontierei de stat (De a dezvolta capacitatea operațională și instituțională potrivită în Republica Moldova și Ucraina în vederea asigurării controlului și supravegherii efective la frontieră; De a îmbunătăți cooperarea transnațională cu privire la managementul frontierei cu 8 obiective specifice) vom analiza mai pe larg următoarele obiective:

- De a contribui la implementarea Planurilor de Acțiuni ale UE în cadrul Politicii Europene de Vecinătate cu Republica Moldova și Ucraina, implementarea concluziilor Consiliului UE cu privire la Republica Moldova din iunie 2004, și concluziilor Consiliului UE cu privire la Ucraina din februarie 2005, în particular cu privire la problemele urgente cu privire la managementul frontierei în Republica Moldova și Ucraina;
- De a contribui la reglementarea conflictului Transnistrean prin consolidarea controlului la frontieră și a supravegherii frontierei în Republica Moldova și Ucraina, reducând astfel eventualele pericole de securitate, provenite din această regiune; și,
- De a asigura contribuția pozitivă la soluționarea conflictului Transnistrean și, în cazul în care soluționarea va avea loc în perioada desfășurării acestei acțiuni, de a promova consolidarea post-conflict.

2.2 Cadrul instituțional

Misiunea este un organ consultativ, tehnic, cu sediul în Odesa (Ucraina). Mandatul Misiunii a fost extins de patru ori, figura 1:

Figura 1. Sursa: <http://eubam.org>

2.2.1 Anii 2005-2007

În perioada anilor 2005-2007 structura era - un Oficiu Teritorial la Chișinău (Moldova), responsabil de monitorizarea “frontierei administrative” și șapte oficii de câmp teritoriale - două pe teritoriul Republicii Moldova și cinci pe teritoriu Ucrainei, din care 3 pe segmentul transnistrean al frontierei de stat (Anexa 1 A).

În **Raportul anual pentru 2005-2007 al Misiunii EUBAM prin altele se menționează**²⁴:

„Cea mai performantă activitate operațională a Misiunii a fost implicarea sa în monitorizarea **implementării Declarației Comune** cu privire la stabilirea unui control eficient la frontiera

²³ Ibidem

²⁴ <http://eubam.org/wp-content/uploads/2007/06/EUBAM-Annual-Report-200506-ENG.pdf>

moldo-ucraineană. Implementarea Declarației Comune a fost un pas important spre normalizarea relațiilor la frontiera de stat precum și intensificarea transparenței cu privire la mărfurile ce traversează frontiera inclusiv pe segmentul transnistrean.” **Totodată conform mandatului de la acea vreme Misiunea a implementat** Proiectul finanțat de CE (bugetul total 9 milioane euro) sub denumirea de **BOMMOLUK (Îmbunătățirea controlului la frontiera moldo-ucraineană)**, care constă din trei părți componente:

- Dezvoltarea Sistemelor de Analiză a Riscurilor la Serviciile Grăniceri și Vamale ale Republicii Moldova și Ucrainei;
- Elaborarea unui curs comun de instruire pentru personalul amplasat în Punctele Comune de Trecere a Frontierei de stat;
- Procurarea Utilajului pentru Serviciile Grăniceri și Vamale ale ambilor state.

După cum se menționa primele șase luni Comisia Europeană a finanțat Misiunea conform MRR în valoare de 4 mln de euro. Numărul total de personal era de 109 persoane, din care 40 personal local (din Republica Moldova și Ucraina). Următoarele 18 luni ale activității Misiunii au fost finanțate prin programul TACIS și era în valoare de 16 mln. euro (total 20 mln. euro). Prin această majorare Comisia Europeană a decis (la solicitarea părților) să majoreze cum componenta financiară, atât și cea de experți – până la 100 numai din statele membre UE.

După extinderea mandatului în anul 2007 a fost modificată și structura Misiunii (Anexa 1 B). Astfel, în acel an Misiunea avea un Oficiu Teritorial la Chișinău (Moldova), responsabil de monitorizarea “frontierei administrative” și șase oficii de câmp - două pe teritoriul Republicii Moldova și patru pe teritoriu Ucrainei (minus unul pe segmentul transnistrean). În același timp au fost consolidate capacitățile oficiului de la Chișinău și compartimentului managementului integrat al frontierei de stat în Cartierul General de la Odesa.

În anul 2007 mandatul Misiunii a fost extins până la finele anului 2009. Pentru această perioadă Comisia Europeană a finanțat Misiunea în cadrul Programului ENPI²⁵ în valoare de 24 mln. de euro. Numărul total de personal a ajuns la 230 de persoane din care 119 experți din statele membre ale UE. Ca și în anii precedenți misiunea a fost în monitorizarea **implementării Declarației Comune** cu privire la stabilirea unui control eficient la frontiera moldo-ucraineană. Conform informației²⁶, numărul agenților economici rezidenți în **regiunea transnistreană** înregistrați în câmpul legal al Republicii Moldova a ajuns până la 380. În afară de aceasta, Misiunea a asistat autoritățile Republicii Moldova în dezvoltarea cadrului normativ cu privire la reglementarea plăcuțelor de înmatriculare din **regiunea transnistreană**, precum și dezvoltarea capacităților instituționale ale grupelor mobile pe „frontiera administrativă”. În raportul pentru anul 2007²⁷ se menționează - „Până la moment persistă problema crimei organizate, inclusiv contrabandei, traficului de persoane, în particular pe segmentul transnistrean al frontierei de stat, precum și problema permanentă de corupție”.

2.2.2 Anii 2008-2009

În această perioadă structura din punct de vedere instituțional nu a suferit modificări. Comisia Europeană a finanțat Misiunea în valoare de 24 mln de euro. Numărul total de personal a ajuns la 237

²⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/funding/european-neighbourhood-and-partnership-instrument-enpi_en

²⁶ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/Report_2007_ENGL.pdf

²⁷ Ibidem

de persoane din care 119 experți din statele membre ale UE. A fost finisat proiectul BOMMOLOK 1 și 2, pe viitor competența de gestionare a proiectelor în domeniu fiind transmisă Delegațiilor Comisiei Europene de la Kiev și Chișinău²⁸.

Conform informației²⁹, numărul agenților economici rezidenți în **regiunea transnistreană** înregistrați în câmpul legal al Republicii Moldova a ajuns până la 596 în decembrie 2009 (la finele anului 2008 – 498 agenți economici). În perioada de referință Misiunea era implicată în monitorizarea implementării Declarației Comune, ceea ce a permis în comun cu partenerii, inclusiv și cu REUE să dezvolte premise pentru îmbunătățirea situației agenților economici din **regiunea transnistreană** în comerțul exterior, prin acordarea preferințelor comerciale. Totodată, a fost lansat dialogul cu privire la reluarea circulației trenurilor prin **regiunea transnistreană**. Misiunea a contribuit și la dezvoltarea capacităților serviciilor vamale ale ambelor state în schimbul de informații prelabile (Pre-Arrival Information Exchange System (PAIES)), inclusiv despre evenimente pe segmentul transnistrean al frontierei de stat³⁰. Tot odată Misiunea a participat la ședințele Comisiei Mixte de demarcare a frontierei de stat moldo-ucrainene, inclusiv și cu participarea experților din **regiunea transnistreană**³¹, în contextul intențiilor autorităților Republicii Moldova și a Ucrainei de a începe demarcarea frontierei de stat pe segmentul transnistrean.

La finele anului 2009 mandatul Misiunii a fost extins încă pentru 2 ani, până la finele anului 2011.

2.2.3 Anii 2010-2011

În perioada anilor 2010-2011 structura Misiunii a fost modificată (Anexa 2 A), urmare a extinderii mandatului la finele anului 2009. Astfel, în februarie 2010, urmare a solicitării autorităților moldovenești a fost deschis Oficiul de Legătură a Misiunii EUBAM în Republica Moldova, pentru a consolida cooperarea și dialogul cu autoritățile naționale, pe parcursul anilor 2005-2009, fiind simțită o “îndepărtare” geografică a Misiunii față de Chișinău. Pentru o mai bună monitorizare și acordare a asistenței serviciilor partenere au fost deschise 2 subsidiare la Giurgiulești și Criva. În acest sens oficiul Giurgiulești s-a axat pe acordarea asistenței autorităților de frontieră a ambilor state în domeniul gestionării porturilor Giurgiulești (Republica Moldova) și Reni (Ucraina), totodată fiind atrasă atenția asupra controlului comun în punctul de trecere Giurgiulești-Reni, precum și a tranzitului de mărfuri din Ucraina prin Republica Moldova spre România, Bulgaria, Balcani și Turcia. Oficiului Criva fiind atribuită sarcina de monitorizare a activității pe segmentul nordic al frontierei de stat moldo-ucrainene, ținând cont de îndepărtarea Oficiului de Câmp Otaci.

Șeful Misiunii EUBAM a devenit și Consilier Politic Superior al Reprezentantului Special al Uniunii Europene (RSUE) pentru Republica Moldova. Astfel, Misiunea și oficiul RSUE au continuat să lucreze pe parcursul acestei perioade, desfășurând întreveneri regulate, consultări și realizând un schimb sistematic de informații care contribuie la soluționarea pașnică a conflictului transnistrean. Ca valoare adăugată la soluționarea conflictului transnistrean, Misiunea a monitorizat Implementarea Declarației Comune a Prim-miniștrilor Ucrainei și Republicii Moldova și reglementărilor Republicii

²⁸ Totodată existau informații, că personalul Misiunii este implicat în trucarea licitațiilor, aceasta fiind indicat parțial în rapoartele de audit din partea Instituțiilor Europene, dar și schimbarea rapidă a acestor persoane.

²⁹ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/Mission_Report_2008_ENG.pdf
<http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/EUBAM-AR-2009-EN.pdf>

³⁰ Ibidem

³¹ din care, unul, pe atunci așa zisul viceministru de externe Vitalii Ignatiev, 2 reprezentanți al kgb-ului și un expert cadastral.

Moldova referitoare la desfășurarea activității economice internaționale de către agenții economici din **regiunea transnistreană** a Republicii Moldova. Către finele lunii decembrie 2010³², erau înregistrați 681 agenți economici transnistreni, la finele lunii decembrie 2011³³ – 767. În această perioadă Misiunea a prelungit acordarea ajutorului tehnic pentru reluarea traficului feroviar prin segmentul transnistrean al Republicii Moldova și elaborarea mecanismului de gestionare a fluxurilor migraționale prin **regiunea transnistreană** a Republicii Moldova³⁴.

La finele anului 2011 mandatul Misiunii a fost prelungit cu patru ani, până la finele anului 2015. Este de menționat faptul, că în perioada anilor 2005-2015, Memorandumul a fost supus unor modificări, în mare parte redacționale, urmare a schimbărilor structurale și de competență la nivelul UE și a instituțiilor sale.

2.2.4 Anii 2012-2015

În perioada anilor 2012-2015 structura Misiunii a fost supusă unor modificări esențiale, printre care: în structura Cartierului General se pune accent pe secția reglementării transnistrene (**transnistrean settlement office**), (Anexa 3 A). Dar se optimizează și Oficiul de Legătură a Misiunii EUBAM în Republica Moldova, funcțiile căruia, parțial au fost delegate Șefului Oficiului teritorial Chișinău (Anexa 3 B).

În această perioadă, Misiunea EUBAM este plinar implicată în acordarea asistenței autorităților Republicii Moldova în realizarea Planului de Acțiuni pentru liberalizarea regimului de vize cu Uniunea Europeană - anii 2012-2014, dar și Acordul de Asociere cu UE și Zona de Comerț Liber Cuprinzător și profundat RM-UE – anii 2013-2014.

A fost prelungită monitorizarea Implementării Declarației Comune a Prim-miniștrilor Ucrainei și Republicii Moldova. În aprilie 2012 cu suportul nemijlocit a Misiunii a fost reluată circulația trenurilor prin **regiunea transnistreană**, fiind un pas pentru reglementarea conflictului transnistrean. Cu suportul Misiunii a fost reluat dialogul între părți cu privire la controlul comun pe segmentul transnistrean, precum și au fost reluat dialogul cu privire la mecanismul de gestionare a fluxurilor migraționale la „frontiera administrativă” – „*Cartea Albă a EUBAM*”. Pentru anul 2012 cea mai de valoare realizare ale părților a fost lansarea oficială a noii tehnologii de control comun în punctul de trecere a frontierei de stat Briceni - Rosoșeni³⁵.

Impasul politic asupra Transnistriei a afectat capacitatea de a utiliza pe deplin know-how-ul Misiunii EUBAM prin intermediul procesului de consolidare a încrederii. Câteva speranțe au fost transpuse spre sfârșitul anului de raportare. În același timp, prezența Misiunii la segmentul transnistrean al frontierei de stat a fost un instrument eficient pentru a asigura că măsurile de securitate sporite s-au conformat cu standardele

³² http://eubam.org/wp-content/uploads/2011/04/MR_2011_RO_FINAL_EUBAM.pdf

³³ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/20120530124428564363annual_report_2011_eng.pdf

³⁴ Rosian Vasilo, „Frontiera administrativă și cum o administrăm”, p. 12, <http://viitorul.org/ro/library-books/676>

³⁵ În anul 2012 controlul în comun în punctul de trecere „Briceni - Rosoșeni” a fost trecut într-o formă experimentală de organizare pe teritoriul unui stat (Ucraina). Experimentul prevede organizarea în baza principiilor „Ghișeului unic”, „O singură oprire”, controlul selectiv a mijloacelor de transport, mărfurilor și cu excluderea dublării funcțiilor”. Conform datelor Misiunii EUBAM obținute în rezultatul cercetărilor efectuate în perioada 2014-2016 în punctul de trecere „Briceni - Rosoșeni” datorită formei de organizare a controlului în comun timpul de trecere a frontierei de stat s-a redus cu 25%, iar în unele cazuri cu 50%.

UE. De asemenea, Misiunea oferit informații necesare cu privire la evoluții către țările partenere și comunitatea internațională. În Transnistria, Misiunea își va dubla eforturile pentru a promova soluții practice la problemele cu care se confruntă părțile, fără a aduce prejudicii agendei politice nerezolvate.

Francesco Bastagli, Șeful Misiunii, Ianuarie 2015

În anul 2014 structura Misiunii iarăși este supusă unor modificări la nivelul oficiilor teritoriale și în Cartierul General (HQ). Astfel în cadrul Oficiului teritorial Kotovsc se desfășoară suboficiul Pischanca (pe segmentul transnistrean al frontierei de stat), precum și este relansat Oficiul de Legătură a Misiunii EUBAM în Republica Moldova, cu o secție separată (cel din Odesa fiind tot păstrat) pe reglementarea transnistreană (**transnistrean settlement office**) (Anexa 3 C).

Anul 2014 a fost anul dramatic pentru Ucraina, anexarea Crimeii, invazia în Donbas și războiul Federației Ruse au pus amprenta și în aria de activitate a Misiunii. În acest sens Misiunea a fost susținută de către Delegația Comisiei Europene din Ucraina prin alocarea mijloacelor financiare suplimentare pentru a fi suplinită cu încă 15 experți din statele membre ale EU, fiind amplasați pe segmentul transnistrean al frontierei de stat.

Putem confirma cu certitudine, că nivelul de apărare a segmentului transnistrean al frontierei de stat este consolidat, fiind ridicat și gradul de impact antiterorist, dar asta nu înseamnă că ne vom opri la cele obținute.

*General – colonel Victor NAZARENCO,
Președintele Serviciului De Graniceri de Stat a Ucrainei*

Totodată în rapoartele anuale ale Misiunii apare un compartiment aparte destinat reglementării transnistrene.

În anul 2015 structura Misiunii iarăși este supusă unor modificări la nivelul oficiilor teritoriale și în Cartierul General. Astfel Oficiul teritorial Basarabeasca este redislocat la Giurgiulești (asistență în dezvoltarea capacităților portului de la Giurgiulești și nu numai). Oficiul teritorial din Chișinău și Oficiul de Legătură a Misiunii EUBAM se reorganizează în OFICUL EUBAM în Republica Moldova cu majorarea statelor de personal și dezvoltarea capacităților Secției (cel din Odesa fiind tot păstrat) pe reglementarea transnistreană (**transnistrean settlement office**), prin redislocarea personalului din secția de la Odessa (Anexa 3 D, E).

Totodată în toți acești ani a crescut numărul agenților economici din **regiunea transnistreană** înregistrați în câmpul legal al Republicii Moldova:

- finele lunii decembrie 2012³⁶, erau înregistrați 769 agenți economici;
- finele lunii decembrie 2013³⁷, erau înregistrați 1000 agenți economici;
- finele lunii decembrie 2014³⁸, erau înregistrați 1277 agenți economici;
- finele lunii decembrie 2015³⁹, erau înregistrați 1460 agenți economici.

³⁶ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/Report_2012_ENGL.pdf

³⁷ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/Report_2013_ENGL-.pdf

³⁸ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/11/Report_2015_ENGL.pdf

³⁹ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/12/Report_2015_ENGL.pdf

În aceasta perioadă⁴⁰, rapoartele Misiunii menționează, „persistă problema crimei organizate, inclusiv contrabandei, traficului de persoane, traficului de armament și muniții⁴¹ în particular pe segmentul transnistrean al frontierei de stat, precum și problema permanentă de corupție”.

La finele anului 2015, mandatul Misiunii a fost prelungit încă cu doi ani, până la finele anului 2017, fiind finisată și negocierea tripartită a modificărilor asupra Memorandumului.

2.2.5 Anii 2016-2017

În perioada anilor 2016-2017 structura Misiunii nu a fost supusă unor modificări, totodată fiind consolidată capacitatea Secției pentru reglementarea transnistreană (**transnistrian settlement office**) a Oficiului EUBAM în Republica Moldova. A fost micșorat numărul experților europeni de la 74 (1 decembrie 2015, Anexa 4 A) la 63 (1 decembrie 2016, Anexa 4 B).

Pe parcursul acestei perioade EUBAM în comun cu partenerii au desfășurat mai multe activități, principalele fiind:

- Exercițiul de evaluare - EVAL 2016, un exercițiu asemănător celui care a fost supusă Republica Moldova și Ucraina în contextul Liberalizării Regimului de Vize cu UE, fiind aplicat sistemului de evaluare Schengen (SCHEVAL)⁴². Rezultatele evaluării a fost prezentate în noiembrie la Ședința Bordului Consultativ (Advisory Board) al Misiunii EUBAM sub Președinția domnului Pirkka Tapiola. Concluzia principală fiind – “au fost atinse progrese semnificative cu indicatori valoroși, realizate de serviciile parteneri în implementarea Strategiilor Naționale pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat și reformelor în domeniul vamal.
- Pentru prima dată Misiunea a susținut partenerii, inclusiv și din autoritățile din **regiunea transnistreană**, prin stimularea cooperării pe dimensiunea fitosanitară și veterinară cu prezentarea unor recomandări, pentru a corespunde rigorilor europene.

În anul 2016 numărul agenților economici din **regiunea transnistreană** înregistrați în câmpul legal al Republicii Moldova a ajuns la **1582**, iar la ziua de 20 iunie 2017 sunt înregistrați **2396**. Analiza comparativă a numărului agenților economici înregistrați pe parcursul celor 12 ani este prezentată în anexa 5.

Conform planului Misiunii pentru anul 2017 din 33 de acțiuni, 29 sunt interconectate la realizare cu segmentul transnistrean al frontierei de stat și reglementarea pașnică a conflictului transnistrean, din care numai pe reglementarea conflictului.

După cum se menționa, la finele anului 2015 mandatul Misiunii a fost prelungit cu 2 ani, până la finele anului 2017. Este de menționat faptul, că dacă în perioada anilor 2005-2015, Memorandumul a fost supus unor modificări, în mare parte redacționale, în anul 2015 Memorandumul a fost modificat esențial, urmare a schimbărilor la nivelul Republicii Moldova și a Ucrainei, și nu în ultimul timp datorită intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona.

⁴⁰ Ibidem, p. 20

⁴¹ Ibidem, p. 20

⁴² <http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/preparatory-bodies/working-party-schengen-matters/>

Astfel, conform prevederilor Memorandului în redacția anului 2016⁴³:

1. Au fost excluse prevederile, care pe parcursul anilor au fost implementate sau care se refereau la anumite aspecte de ordin logistic sau tehnic, cum ar fi:
 - Cu privire la stabilirea unui sistem de schimb de informații cu privire la datele vamale și traficul de frontieră dintre administrațiile relevante ale Republicii Moldova și Ucrainei.
 - Autoritățile moldovenești și ucrainene sunt de acord să presteze servicii tehnice pentru vehiculele Misiunii de Asistență la Frontieră suficiente pentru implementarea activităților acesteia.

2. Au fost incluse prevederi noi, în contextul reformelor structurale ale serviciilor partenere, cum ar fi competente de urmărire penală, de investigații speciale, precum și unele prevederi de coordonare al activității a Misiunii:
 - Misiunea de Asistență la Frontieră va furniza, de asemenea, asistență pentru prevenirea infracțiunilor grave și a criminalității organizate transnaționale, printre altele: a traficului transfrontalier de persoane și a introducerii ilegale de migranți, a contrabandei și a traficului de bunuri supuse controlului vamal într-o ordine stabilită, inclusiv produse pentru care trebuie să se achite niveluri ridicate de taxe vamale și accize;
 - Misiunea de Asistență la Frontieră își va dezvolta planuri de acțiune anuale pe baza orientărilor primite din partea Comisiei Europene prin intermediul Delegației Uniunii Europene responsabile de gestionarea contractelor, în coordonare cu Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, precum și în deplină cooperare cu guvernele Republicii Moldova și Ucrainei.

Totodată a fost supusă revizuirii și anexa la Memorandum. În Anexa 7 sunt prezentate care sunt principalele diferențe la obiectivele din 2005 și obiectivele după 2015.

Astfel în domeniul Managementului integrat al frontierei de stat pe parcursul anilor 2005-2016, părțile au înregistrat un progres semnificativ, în domeniile:

1. Cooperării transfrontaliere;
2. Dezvoltării instituționale;
3. Cooperării autorităților de stat cu sectorul de business, și multe altele.

Misiunea EUBAM a transferat către serviciile partenere unele mecanisme și activități în gestiunea permanentă și deplină⁴⁴. Analizând tabelul am putea concluziona, că Misiunea EUBAM în faza 11 al activității sale, pune un accent puternic pe asistarea implementării ZLSAC al UE-Moldova și UE-Ucraina și pe consolidarea încrederii între Chișinău și Tiraspol.

Bordul Consultativ a fost de acord să reorienteze EUBAM într-o misiune mai flexibilă și mobilă pentru Desfășurare după 30 noiembrie 2017, cu un Accentul pe contribuția la soluționarea conflictului transnistrean, combaterea criminalității transfrontaliere și sprijinind aplicarea practicilor managementului integrat al frontierei de stat.⁴⁵

⁴³ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=356881>

⁴⁴ http://eubam.org/wp-content/uploads/2015/12/Report_2015_ENGL.pdf

⁴⁵ http://eubam.org/wp-content/uploads/2017/03/Report_2016_ENG.pdf

3. Concluzii și recomandări

Uniunea Europeană are un rol important în dezvoltarea Republicii Moldova și a Ucrainei, în contextul aspirațiilor europene ale ambelor state. În acest sens UE susține necondiționat RM și UA prin diferite proiecte. Printre acestea, am putea menționa, Misiunea EUBAM⁴⁶ (pentru Republica Moldova și Ucraina), Misiunea EUAM⁴⁷ (pentru Ucraina), precum și Misiunea Uniunii Europene de Consiliere în Politici Publice pentru Republica Moldova (EU High Level Policy Advice Mission (EU HLPAM))⁴⁸. EU HLPAM prevede antrenarea unei echipe de experți internaționali de nivel înalt în cadrul principalelor instituții publice pentru a oferi suport în eforturile acestora de elaborare și implementare a agendei de integrare europeană a Guvernului. La rândul său EUAM și EUBAM fac parte din misiuni și operațiuni sub egida Serviciului European de Acțiune Externă a Comisiei Europene. La momentul actual, în diferite teatre de operații, Uniunea Europeană are desfășurate 16 misiuni (figura 2), din care 6 Operațiuni Militare și 10 Misiuni cu statut civil (polițienesc), din totalul acestora - 6 Misiuni sunt pe continentul European. Practic toate misiunile au mandate fără putere executivă, cu excepția Misiunii din Kosovo⁴⁹.

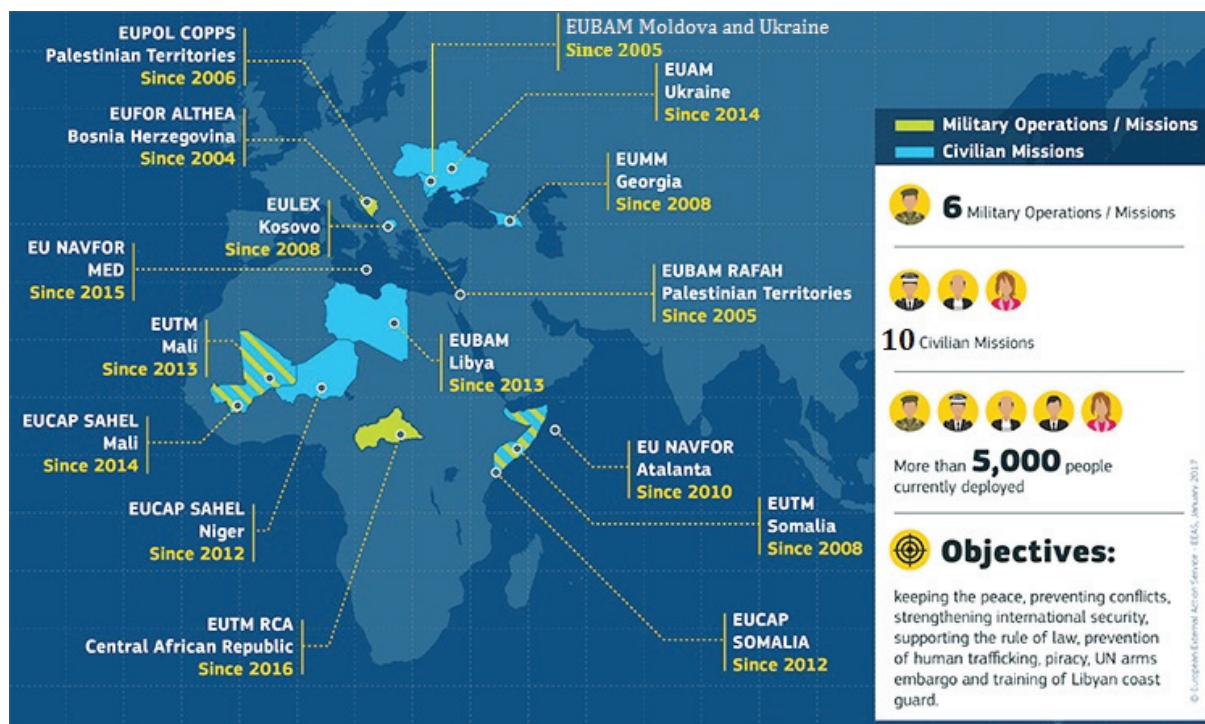

Figura 2. Sursa: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/430/military-and-civilian-missions-and-operations_nl

⁴⁶ <http://eubam.org/>

⁴⁷ <http://www.euam-ukraine.eu/>

⁴⁸ http://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/operations/projects/effective_governance/proiecte-finalizate/eu-high-level-policy-advice-mission-.html

⁴⁹ <http://www.eulex-kosovo.eu/?page=2,2>

Activitatea Misiunii EUBAM s-a dovedit a fi una de succes pentru Republica Moldova și Ucraina. A avut un succes mai mare decât au fost așteptările înainte de lansarea ei în 2005. La ziua de azi, ambele state au condiții de călătorie fără vize în UE, au semnat Acorduri de Asociere, au implementat strategii de management integrat al frontierelor, au servicii de frontieră reformate, care în mare parte, corespund practicilor UE⁵⁰. Cu toate acestea, realizările Misiunii și ale partenerilor săi pot deveni, în viitor, și mai impresionante (în cazul extinderii mandatului încă pentru 2 ani), fie pot fi devalorizate treptat, dacă în acest an Misiunea își va încheia activitatea. După cum este relatat în acest studiu, Misiunea EUBAM, toți acești ani a fost plinar implicată în activități, scopul fiind, **reglementarea pașnică a conflictului transnistrean**, în special în ultimii 3 ani. Au fost implementate un set de măsuri pentru a promova „integrarea economică” a regiunii transnistrene în spațiul constituțional al Republicii Moldova. **Dacă în perioada anilor 2005-2012 pe an se înregistrau circa 100 de agenți economici, în perioada anilor 2013-2016 se înregistrau pe ani circa 200 de agenți economici și numai în 5 luni ale anului 2017 au fost înregistrați în câmpul legal al Republicii Moldova 816 agenți economici din regiunea transnistreană. Asta ne spune nouă despre multe, dar concluzia principală este, că factorul economic singur își alege calea sigură, și această cale este cea europeană.**

În ceea ce privește nivelul politic de reglementare, nu au existat semne vizibile de tendințe pozitive, nici la nivelul încurajării autorităților de facto din **regiunea transnistreană**, de a relua procesul de negociere în formatul „5 + 2”, poate numai cu mici excepții.

Acum autoritățile naționale sunt la etapa definitivării unei **VIZIUNI ASUPRA POLITICILOR DE REINTEGRARE**, care urmează să fie prezentată ca proiect, în viitorul apropiat. Guvernul Republicii Moldova, are o ocazie fără precedent, să identifice măsuri și acțiuni asupra viitorului Misiunii EUBAM, în contextul politicilor de securitate, apărare și ordine publică, în acest sens.

Evident ambele state, dar și UE, în cazul în care va fi luată decizia finală de prelungire a mandatului (cu modificarea Memorandumului în varianta anului 2016), ar trebui să țină cont și de modificările în sectorul de securitate în plan regional, „statutul de teritoriu ocupat” al **regiunii transnistrene**, războiul din Ucraina, amenințările și riscurile de ordin militar, inclusiv de tip hybrid, acțiuni de provocare **din partea transnistreană** și a Grupului Operativ al Trupelor Ruse în Republica Moldova. În acest sens trebuie examinată modificarea statutului misiunii de pacificare într-o misiune internațională civilă, cu statut de ordine publică.

Prin extinderea și modificarea mandatului Misiunii EUBAM, cu implicații directe asupra **regiunii transnistrene** al Republicii Moldova, fiind pus accentul pe funcții executive în scopul menținerii ordinii publice, instruirea organelor civile de ordine publică și procuratură în perioada de tranziție în procesul de reglementare. În acest sens, experiența de 12 ani al EUBAM și EULEX de 9 ani, constituie un avantaj pentru UE, ca actor principal în **reglementarea conflictului transnistrean**.

În cazul **conflictului transnistrean**, șansele de soluționare a acestuia prin mijloace pașnice, non-militare au fost, și au rămas mult mai mari decât în situațiile de „conflicte înghețate” din Caucaz sau Ucraina. O astfel de percepție pozitivă persistă în ciuda complicațiilor cauzate de evenimentele din anii 2014-2017 – anexarea Crimeii, războiul Federației Ruse împotriva Ucrainei, ultimele

⁵⁰ pp. 2, 14-16 http://eubam.org/wp-content/uploads/2017/03/Report_2016_ENG.pdf

„evoluții” din **regiunea transnistreană**, deciziile „elitei” politice a Federației Ruse cu privire la așa zisele forțe armate ale Osetiei de Sud și Abhazia. Prezența directă a UE, prin Misiunea EUBAM, de asemenea, colaborarea ei cu partenerii din Ucraina și Republica Moldova, creează un precedent de o importanță deosebită. Oferă o șansă istorică pentru găsirea și implementarea unei soluții viabile, la cel puțin, unul dintre „conflictele înghețate”, în spațiul post-sovietic. Neglijarea acestei șanse ar avea un impact negativ, nu numai într-un sens restrâns al păstrării status quo-ului existent, ci și colateral asupra securității în regiunea Marii Negre.

Pe lângă succesele obținute, autorul constată și anumite „probleme” în activitatea Misiunii EUBAM. Aceste probleme sunt „conectate” la problemele cu care se confruntă UE din 2014 (criza refugiaților, Brexit-ul, terorismul, etc), și nu în ultimul rând situația din Ucraina. În anul 2014 Comisia Europeană a încercat să transforme EUBAM dintr-o misiune profesionistă pe dimensiunea managementului integrat la frontierei de stat cu caracteristici clare, pe dimensiunea diplomatică cu preponderență de rezolvare a conflictului transnistrean. Ca dovadă poate fi, numirea în aprilie 2014 în funcția de Șef al Misiunii pe Francesco Bastagli – cu experiență de activitate în zone de conflict (Iran, Kosovo, Sahara de Vest)⁵¹. În august 2015 în funcția de Șef al Misiunii este numit un diplomat britanic Andrew Tesoriere⁵², specialist în securitate, guvernare, probleme islamice și transfrontaliere. În acest timp Misiunea a “pierdut” din importanța sa din motivele menționate mai sus, dar și factorul decizional al Misiunii nu era atât de insistent, în comparație cu perioada anilor 2005-2013. Dar asta nu înseamnă că Misiunea nu își făcea bine meseria în câmp, după cum se menționează și în rapoartele Misiunii⁵³.

Conform ultimilor informații, la Chișinău, Kiev și în cabinetele Comisiei Europene se discută extinderea mandatului Misiunii încă pentru trei ani, fără a face modificări în Memorandum. La rândul său Misiunea la începutul acestui an a remis în adresa Comisiei Europene viziunea sa pentru faza a 12-a de activitate, în contextul extinderii mandatului. Astfel activitatea misiunii se va baza pe trei piloni:

- Managementul Integrat al Frontierei de stat;
- Prevenirea Criminalității, și,
- Contribuția la soluționarea conflictului transnistrean.

Această întrebare pe lângă, controlul comun, operațiuni transfrontaliere și multe altele se va discuta pe 27 iulie 2017 la Ședința Bordului Consultativ (Advisory Board), care se va desfășura la Odesa (Ucraina).

Trecând în revistă acțiunile întreprinse de Uniunea Europeană, Republica Moldova și Ucraina pe parcursul acestor, practic 12 ani, dar în special a Misiunii EUBAM, inclusiv și posibila extindere a mandatului Misiunii Eubam pentru încă trei ani, considerăm oportun ca părțile să examineze următoarele posibilități:

- Prelungirea mandatului Misiunii până la finele anului 2019, cu modificarea structurii, fiind pus accentul pe consolidarea capacităților Oficiului EUBAM din Republica Moldova, din oficiile de câmp fiind lansate unul pe segmentul transnistrean al frontierei de stat pe

⁵¹ <http://eubam.org/newsroom/new-head-of-eubam-mr-francesco-bastagli/>

⁵² <http://eubam.org/ro/newsroom/new-head-of-eubam-andrew-tesoriere-appointed/>

⁵³ <http://eubam.org/ru/publications/>

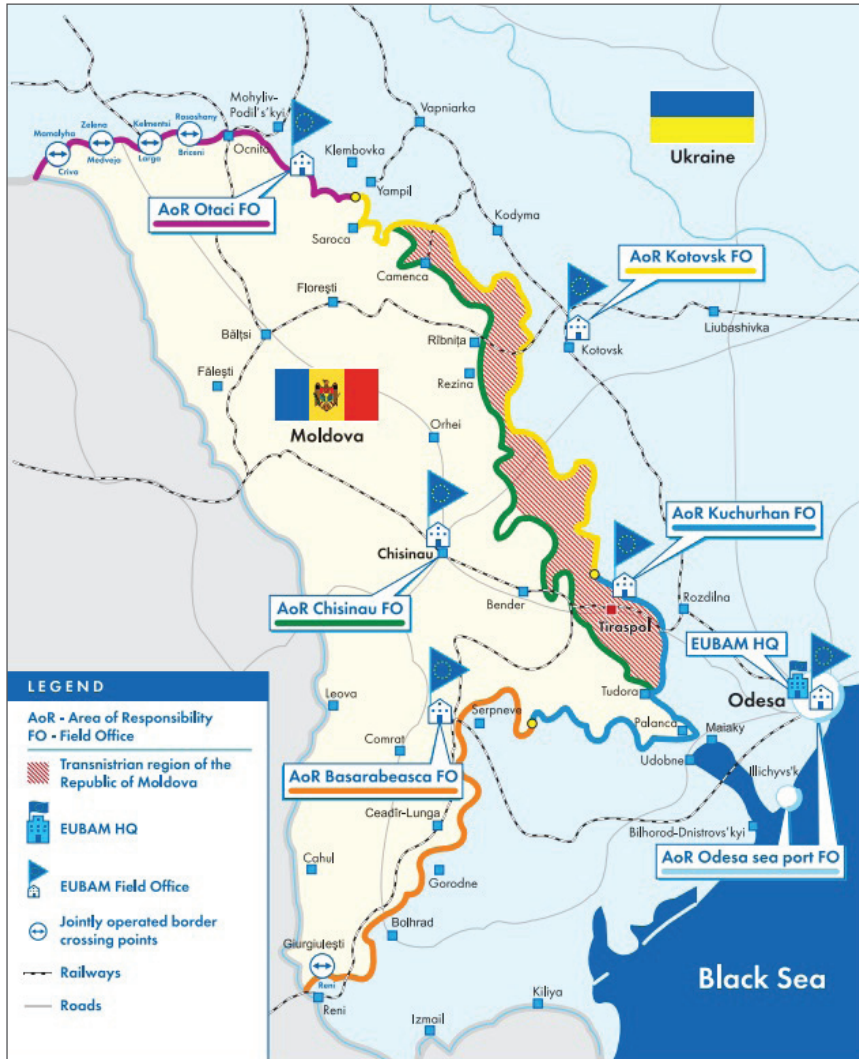
teritoriul Ucrainei (fiind dezvoltate 3 subsidiare, unul existent la Pisceanca, unul la la Podolisc și unul care ar cuprinde activitatea porturilor de la Odessa și Cernomorsc). Oficiile de pe teritoriul Republicii Moldova fiind optimizate prin subsidiare la Otaci, Giurgiulești și eventual Criva. Oficiul de la Chișinău va prelua toată gama de activități în domeniul reglementării conflictului transnistrean, precum și a monitorizării „frontierei administrative”, cu capacități executive (ca și în cazul Misiunii EULEX). Autoritățile moldovenești ar putea cere Uniunii Europene crearea în Oficiul Eubam de la Chișinău a celei, care va monitoriza situația drepturilor omului în **regiunea transnistreană**. Tot odată vor fi sporite capacitățile și numărul operațiunilor transfrontaliere cu participarea structurilor competente ale Republicii Moldova și Ucrainei, FRONTEX, EUROPOL, OSCE, INTERPOL, SELEC, OLAF, etc.

- Modificarea statului și mandatului Misiunii EUBAM, prin transferul competențelor de pe teritoriul Ucrainei misiunii EUAM în totalitate. În Moldova fiind creată o Misiune nouă care ar integra în sine competențele EUBAM, EUAM, EULEX, EU HLPAM și misiunii de pacificare, cu funcții executive cum pe malul drept, atât și pe malul stâng al Nistrului, care va asigura, demilitarizarea regiunii, menținerea ordinii publice, instruirea organelor civile de ordine publică și procuratură în perioada de tranziție în procesul de reglementare. Nu în ultimul rând Misiunea va asigura monitorizarea drepturilor omului pe întreg spațiu constituțional al Republicii Moldova. În acest sens formatul Misiunii va fi transparent pe baza standardelor ONU și UE, acționând potrivit unui mandat clar emis cu acest scop. Misiunea actuală de pacificare nu mai este eficientă, și nici nu a fost, iar prezența militarilor ruși pe teritoriul Republicii Moldova constituie mai degrabă un factor de intimidare, decât de consolidare. În ceea ce ține de monitorizarea segmentului transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainene se va institui un mecanism clar și transparent între Republica Moldova-Ucraina-Uniunea Europeană (Misiunile din RM și UA), care va asigura implementarea mecanismelor de control comun, patrulare comună și schimb de informații în regim on-line, precum și operațiuni transfrontaliere cu participarea structurilor competente ale Republicii Moldova și Ucrainei, FRONTEX, EUROPOL, OSCE, INTERPOL, SELEC, OLAF, etc.

Implementarea oricărei posibilități, de rând cu alte politici de reintegrare, destinate și malului drept al Republicii Moldova, ar duce la ridicarea nivelului de trai, la dezvoltarea regiunii în ansamblu, precum și la consolidarea securității în regiune și în Europa.

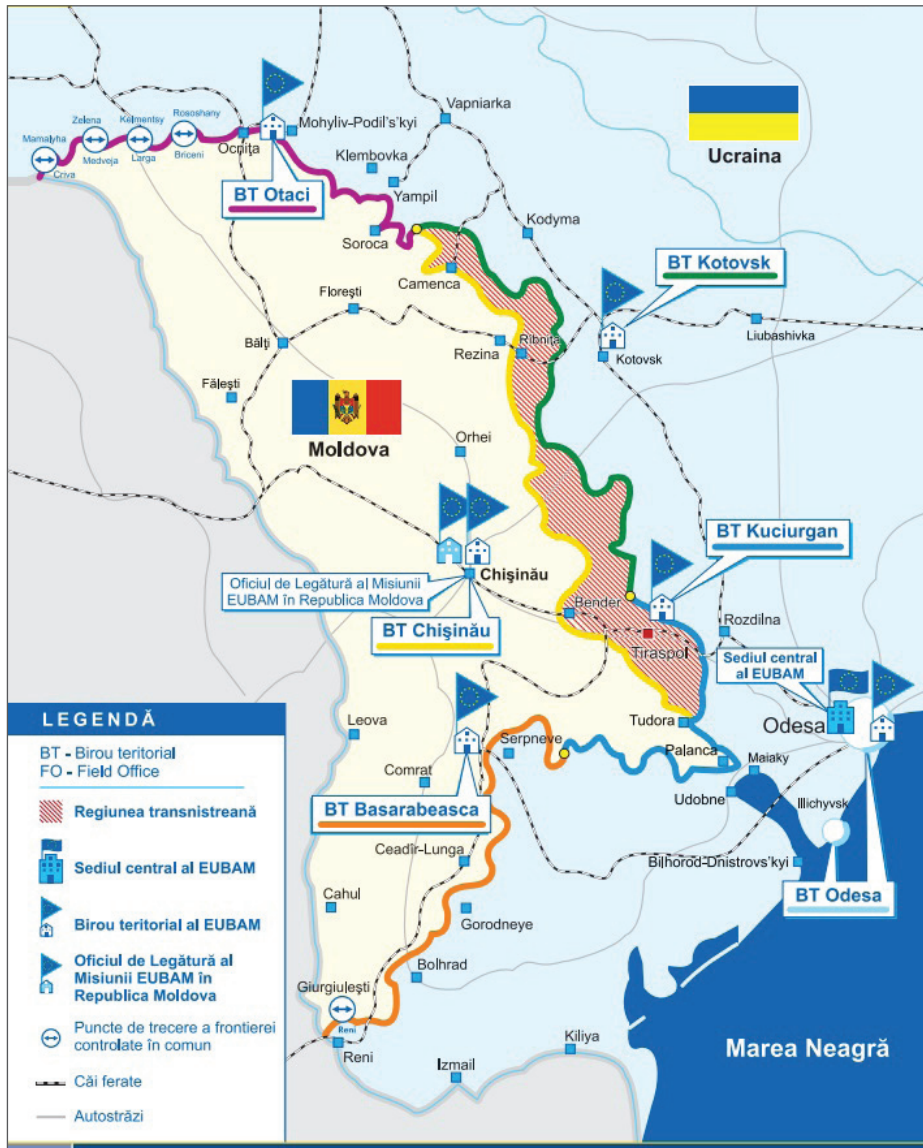
Anexa 1 Structura Misiunii EUBAM 2005-2007

B

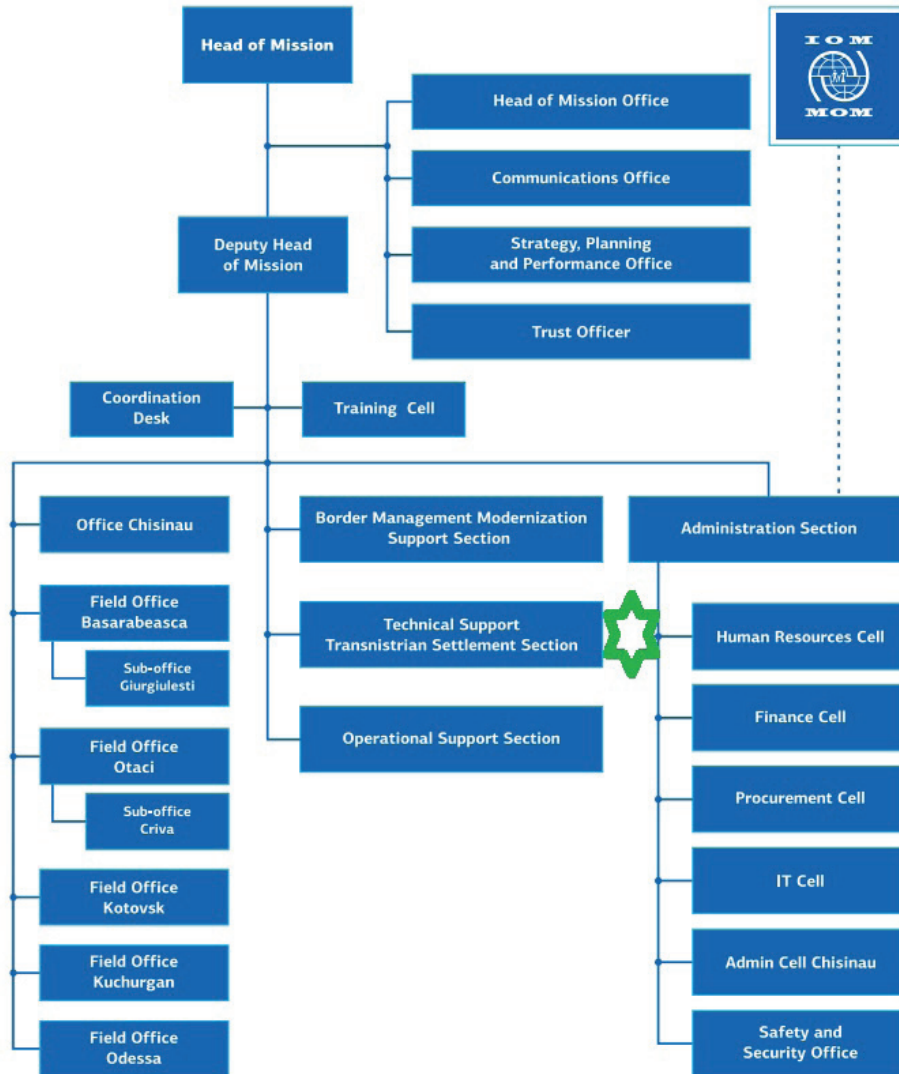
Anexa 2 Structura Misiunii EUBAM 2010-2011

A

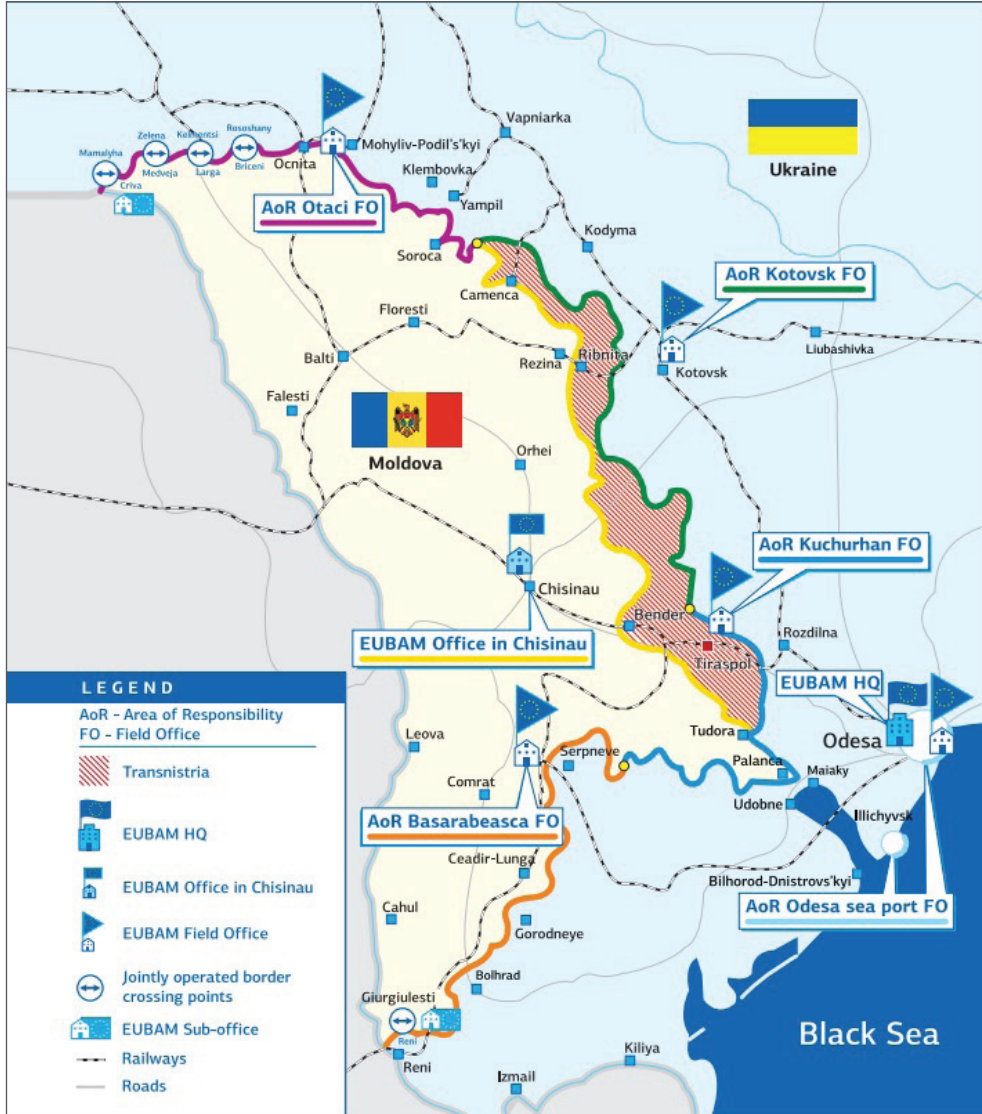
Anexa 3 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015

A

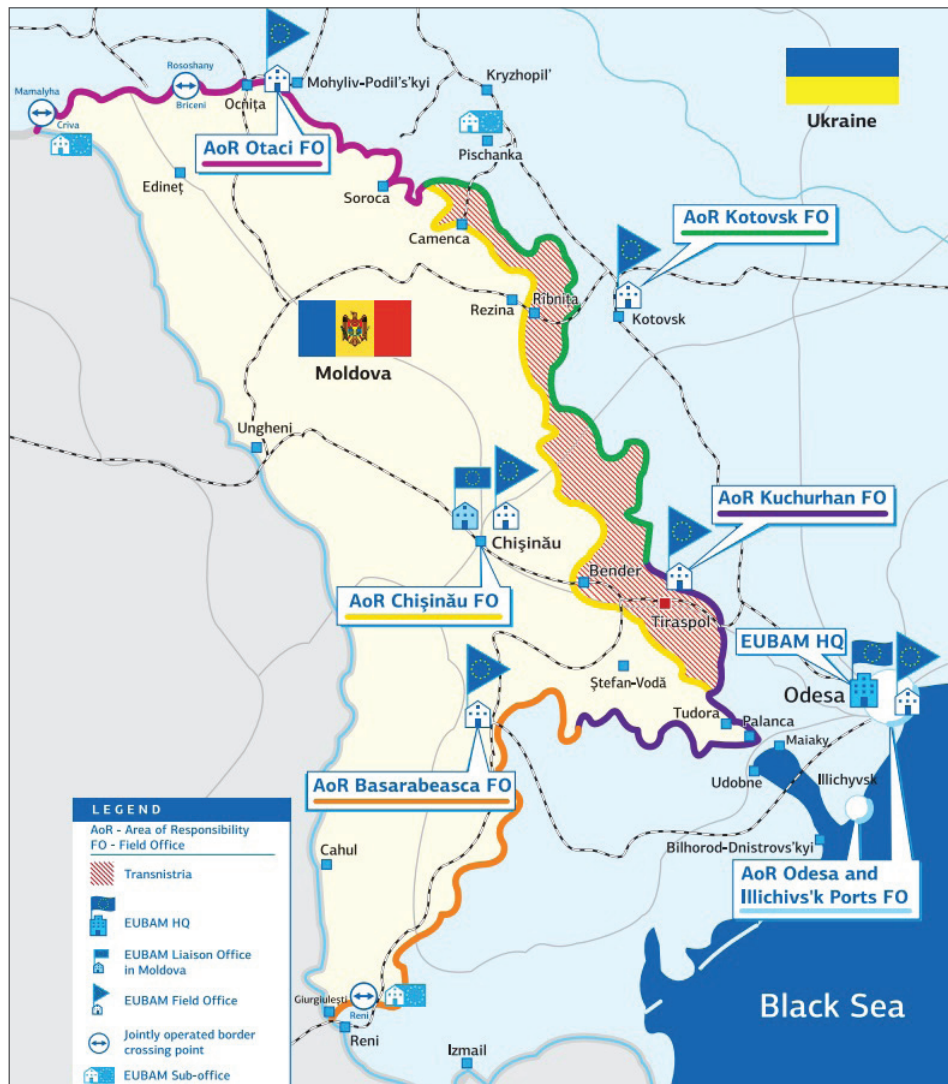
Anexa 3 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015

B

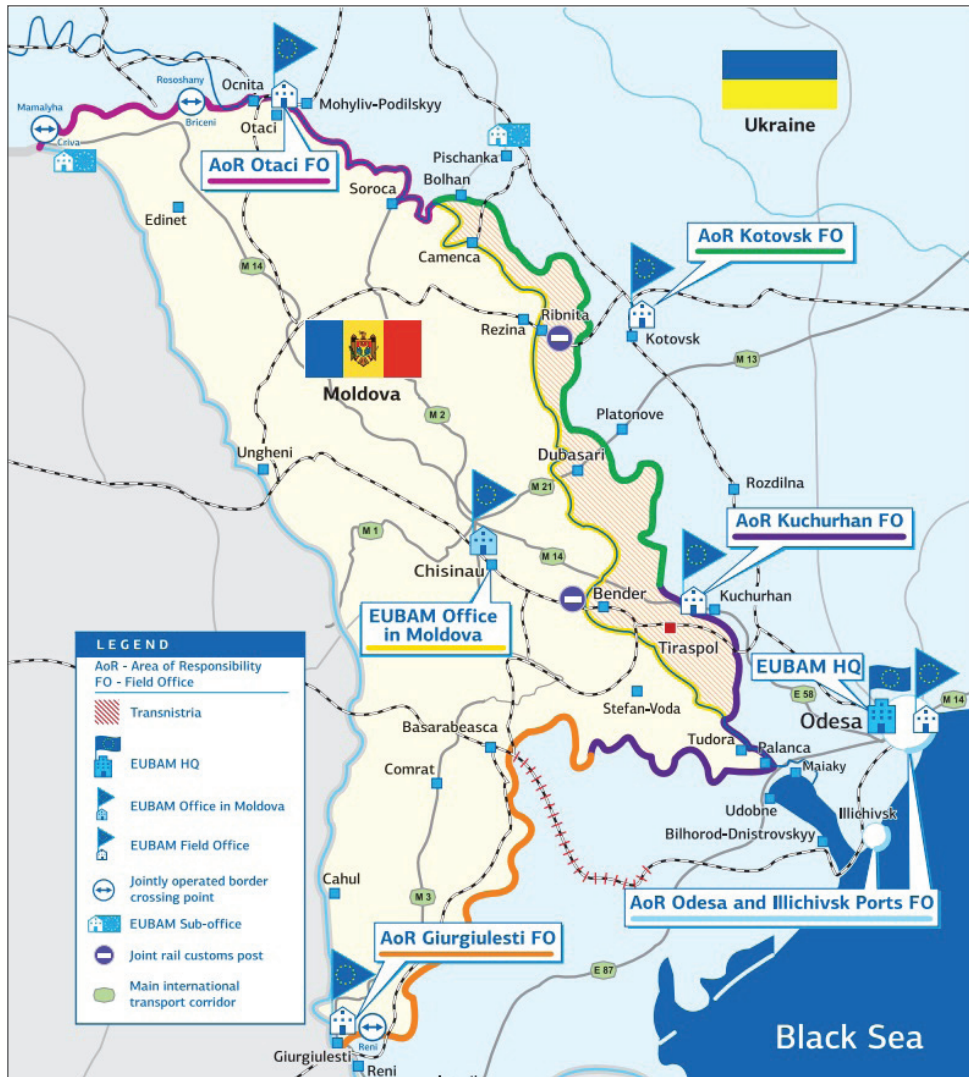
Anexa 3 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015

C

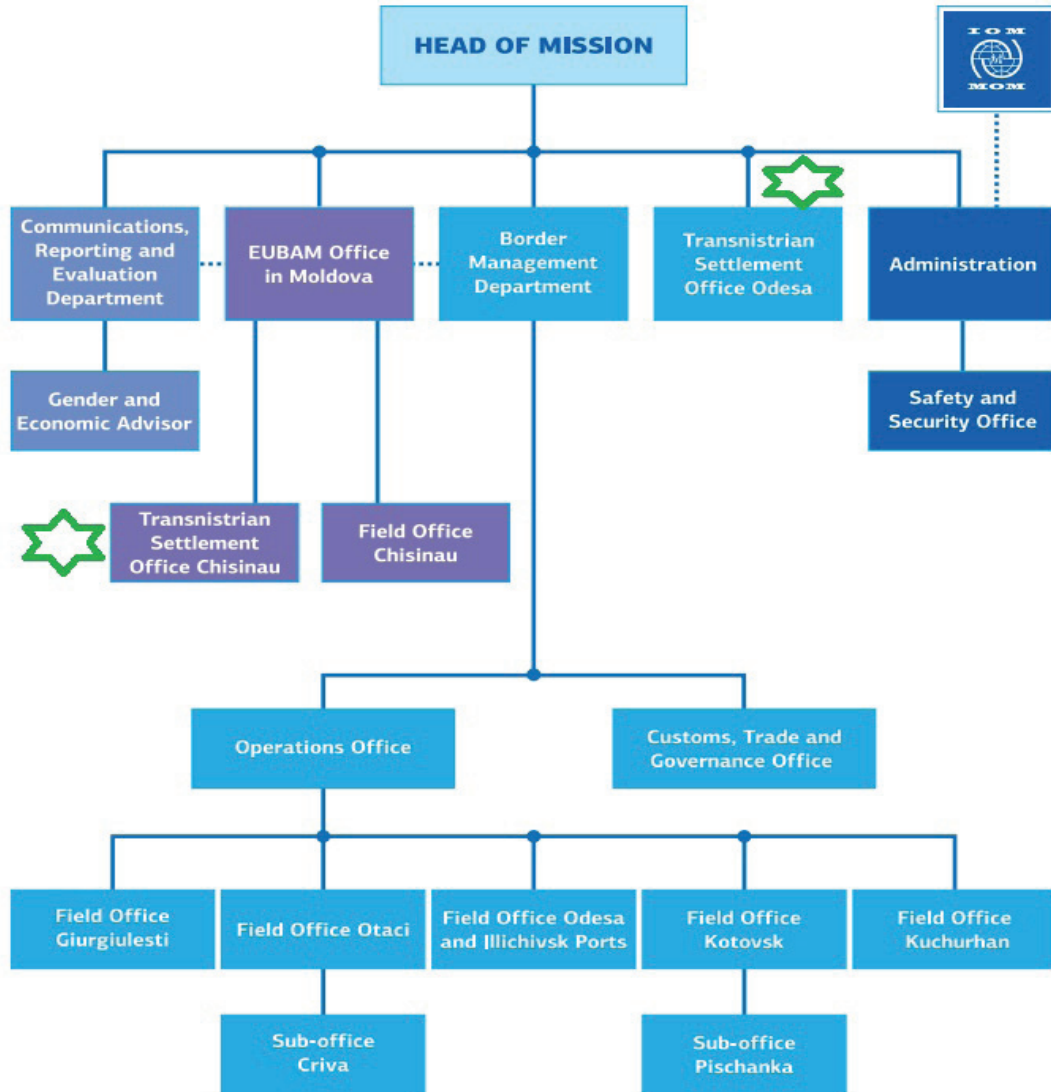
Anexa 3 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015

D

Anexa 3 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015

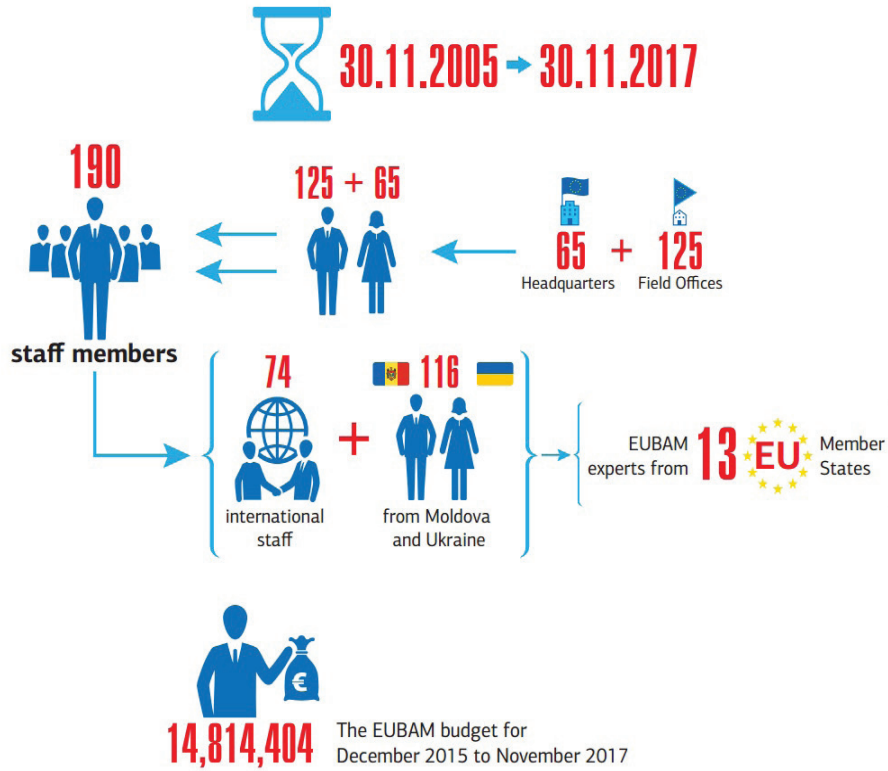
E

Anexa 4 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015

A

EUBAM IN NUMBERS AS OF 1 DECEMBER 2015³

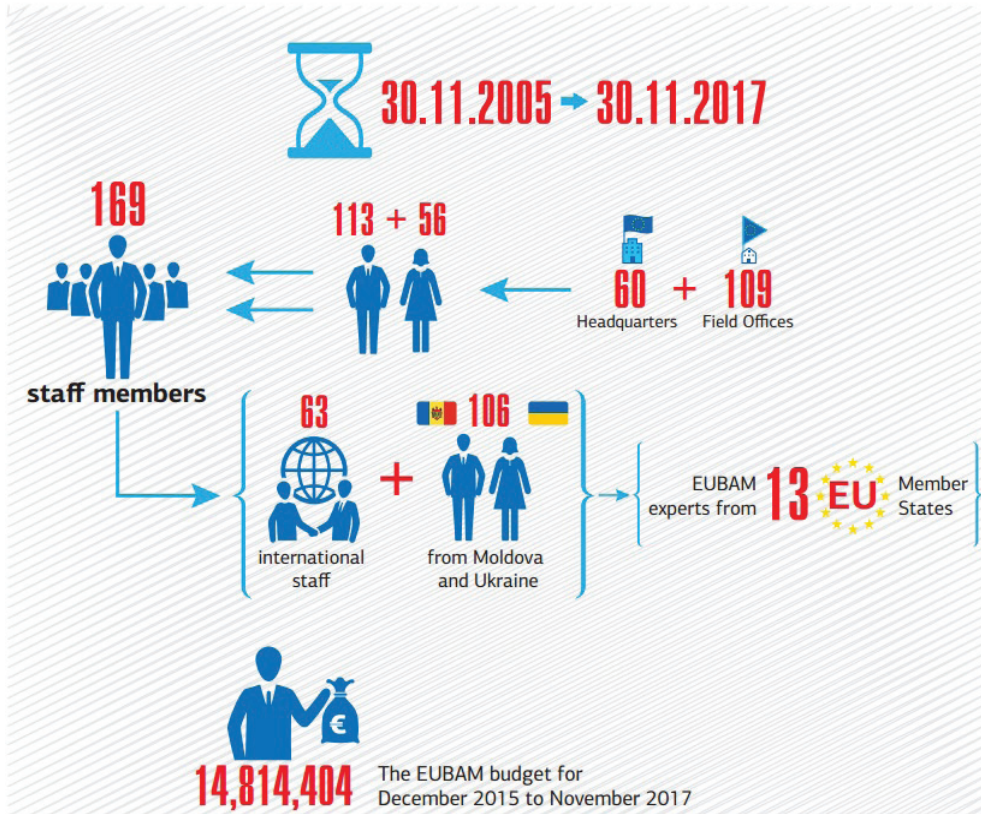

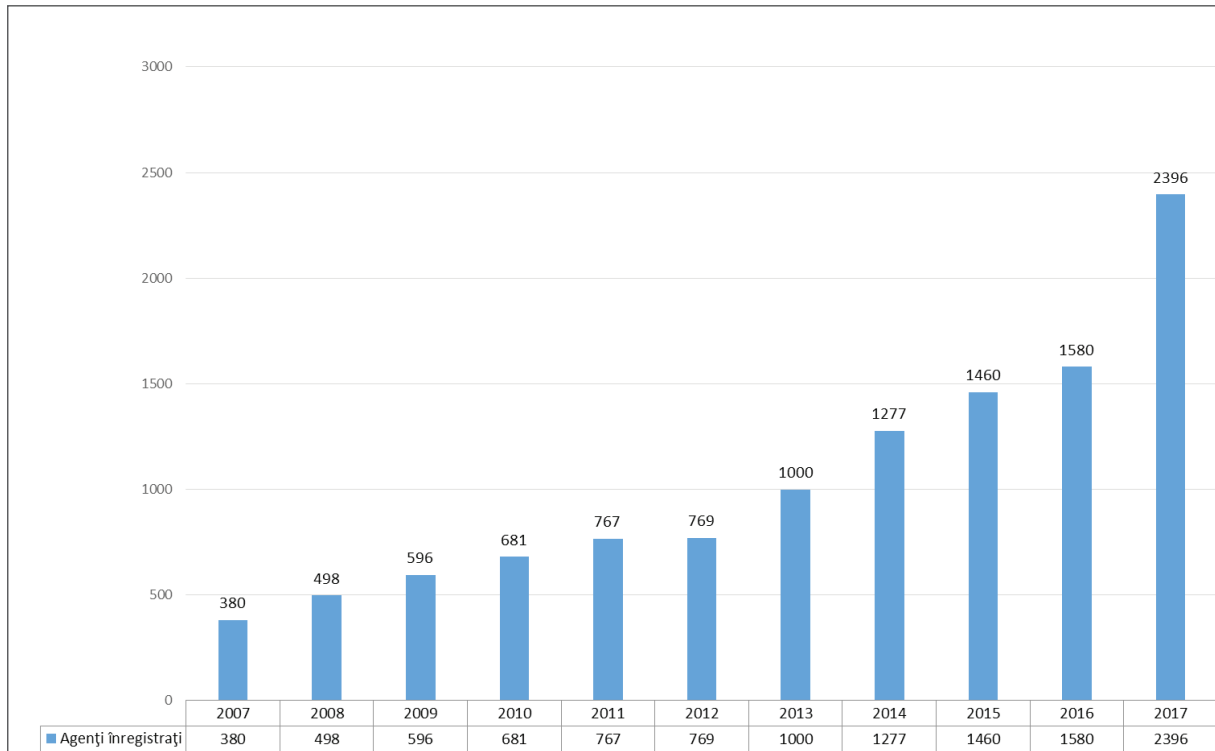
³ The budget for EUBAM Phase 10 (1 Dec 2013 to 30 Nov 2015) amounted to Euro 20,690,450. During the reporting period EUBAM had 242 staff members.

Anexa 4 Structura Misiunii EUBAM 2012-2015

B

EUBAM in numbers

Anexa 5 Analiza comparativă a numărului agenților economici înregistrați pe parcursul celor 12 ani

Anexa 6 Analiza comparativă a redacțiilor anului 2005 și anului 2016

<i>Redacția 2005</i> ⁵⁴		<i>Redacția 2016</i> ⁵⁵
De a contribui la implementarea Planurilor de Acțiuni ale UE în cadrul Politicii Europene de Vecinătate cu Republica Moldova și Ucraina, implementarea concluziilor Consiliului UE cu privire la Republica Moldova din iunie 2004, și concluziilor Consiliului UE cu privire la Ucraina din februarie 2005, în particular cu privire la problemele urgente cu privire la managementul frontierei în Republica Moldova și Ucraina.		Să monitorizeze și să evalueze punerea în aplicarea măsurilor și a procedurilor de control la frontieră efectuate de către grănicerii de frontieră (poliția de frontieră), autoritățile vamale, alte agenții de asigurare a respectării legii și alte agenții de stat din Republica Moldova și Ucraina. În acest sens, o atenție deosebită se va acorda frontierei de stat dintre Republica Moldova și Ucraina.
De a dezvolta capacitatea operațională și instituțională potrivită în Republica Moldova și Ucraina în vederea asigurării controlului și supravegherii efective la frontieră.		Să consolideze cooperarea dintre Republica Moldova și Ucraina în ceea ce privește schimbul transfrontalier de informații și în cadrul operațiunilor comune similare celor observate la nivelul UE ca cele mai bune practici, cu scopul de a asigura un control mai eficace al persoanelor, al mărfurilor și al vehiculelor care trec frontiera.
De a contribui la reglementarea conflictului Transnistrean prin consolidarea controlului la frontieră și a supravegherii frontierei în Republica Moldova și Ucraina, reducând astfel eventualele pericole de securitate, provenite din această regiune.		Să consolideze în continuare capacitățile operaționale ale serviciilor partenere, în conformitate cu principiile gestionării integrate a frontierelor.
De a îmbunătăți cooperarea transnațională cu privire la managementul frontierei. Obiective specifice	De a verifica măsurile de control și cele de supraveghere la frontieră din partea grănicerilor și autorităților vamale din Republica Moldova și Ucraina în baza legislației relevante din Republica Moldova și, respectiv, Ucraina. Atenție specială în această privință trebuie acordată frontierei de stat moldo-ucrainene.	Să combată corupția prin măsuri adecvate de monitorizare și de consiliere a grănicerilor de frontieră (a poliției de frontieră), a autorităților vamale, a altor agenții de asigurare a respectării legii și a altor agenții de stat privind aspectele legate de resursele umane și instituționale de prevenire a corupției.

⁵⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=363827>

⁵⁵ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=356881>

<p>De a oferi sugestii cu privire la eventuala îmbunătățire a capacității administrative a grănicerilor și autorităților vamale din Republica Moldova și Ucraina.</p>	<p>Să contribuie la prevenirea criminalității grave, a criminalității organizate transnaționale, a criminalității și infracțiunilor economice, printre altele, a traficului de persoane și introducerii ilegale de migrații, a traficului ilicit de stupefiante, substanțe psihotrope, precursori ai acestora și produse analoage, a proliferării armelor, a contrabandei și a circulației ilegale a mărfurilor.</p>
<p>De a asigura implementarea măsurilor privind controlul și supravegherea efectivă la frontieră în Republica Moldova și Ucraina, atenția specială fiind acordată întregii frontiere de stat moldo-ucrainene. Acest lucru va fi efectuat prin consolidarea capacității grănicerilor și autorităților vamale din Republica Moldova și Ucraina.</p>	<p>Să contribuie la soluționarea conflictului din Transnistria, printre altele prin consolidarea gestionării frontierelor și a regimului vamal, precum și prin măsuri de consolidare a încrederii, favorizând astfel interacțiunea și schimburile între cele două maluri ale râului Nistru și contribuind la diminuarea unor eventuale amenințări la adresa securității.</p>
<p>De a îmbunătăți eficiența procedurilor la punctele de trecere a frontierei, în vederea asigurării unui control mai efectiv a persoanelor și vehiculelor ce traversează frontiera.</p>	<p>Să sprijine punerea în aplicare armonioasă a aspectelor vamale și a celor legate de frontieră din acordurile de asociere încheiate între UE și cele două țări, la 27 iunie 2014, inclusiv a zonelor de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare.</p>
<p>De a preveni traficul de persoane, contrabanda cu mărfuri și răspândirea armamentului prin intermediul asigurării infrastructurii și echipamentului necesar, precum și a consilierii și instruirii.</p>	<p>Activitățile specifice ale Misiunii de Asistență la Frontieră sunt definite în planurile de acțiune anuale. Aceste activități vor include, de asemenea, elaborarea unei strategii de ieșire și de tranziție pentru sustenabilitatea pe termen lung.</p>
<p>De a consolida supravegherea frontierei verzi prin asigurarea echipamentului și instruirii necesare. Sprijin pentru activitățile comune de</p>	

	<p>supraveghere a frontierei, conduse de grănicerii din Republica Moldova și Ucraina poate fi asigurat în caz de necesitate.</p>	
	<p>De a majora veniturile vamale și de a crea condițiile necesare pentru implementarea corectă a politicii naționale de comerț a țărilor partenere prin perfecționarea capacității administrative și operaționale ale administrațiilor lor vamale și prin combaterea corupției.</p>	
	<p>De a îmbunătăți cooperarea dintre Republica Moldova și Ucraina în domeniul schimbului de informație transfrontalieră și a operațiunilor comune. Misiunea de Asistență la Frontieră va coordona activitatea cu proiectul preconizat Tacis pentru introducerea sistemului de schimb de informații dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la trecerea bunurilor și persoanelor a frontierei de stat moldo-ucrainene și va susține implementarea acestui proiect.</p>	
	<p>De a asigura contribuția pozitivă la soluționarea conflictului Transnistrean și, în cazul în care soluționarea va avea loc în perioada desfășurării acestei acțiuni, de a promova consolidarea post-conflict.</p>	

Anexa 7 *Informația cu privire la cooperarea pe plan extern a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană*

- ▶ 22 februarie 2005 – A fost semnat Planul de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană, în cadrul Consiliului de Cooperare UE-Moldova, Bruxelles.
- ▶ 16 martie 2005 - Miniștrii de externe din țările membre ale UE, reuniți în cadrul ședinței Consiliului pentru Afaceri Generale și Relații Externe al UE, au ajuns la un consens politic privind desemnarea Ambasadorul Adriaan Jakobovits de Szeged în funcția de Reprezentant Special al UE pentru Moldova
- ▶ 23 martie 2005 - Consiliul UE a adoptat printr-o procedură scrisă Acțiunea Comună privind instituirea funcției de Reprezentant Special al UE pentru Moldova și l-a desemnat în această funcție pe Ambasadorul Adriaan Jakobovits de Szeged
- ▶ 24 martie 2005 - Parlamentul Republicii Moldova, în prima sa ședință după alegerile parlamentare, a adoptat în unanimitate o declarație comună cu privire la parteneriatul politic între toate partidele parlamentare în vederea realizării obiectivelor de integrare în UE
- ▶ 20 aprilie 2005 - Guvernul Republicii Moldova a aprobat în cadrul primei sale ședințe în noua componență, Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeana
- ▶ 17 mai 2005 - Dl Eugen Carpov a prezentat Președintelui Comisiei Europene, Dlui Jose Manuel Barroso scrisorile de acreditare în calitate de Șef al Misiunii Republicii Moldova pe lângă Comunitățile Europene
- ▶ 28 iunie 2005 - La Bruxelles a fost semnat Acordul între Republica Moldova și Comisia Europeană privind Instituirea, Privilegiile și Imunitățile Delegației Comisiei Comunităților Europene în RM
- ▶ 14 septembrie, la Bruxelles a fost prezentat raportul privind îndeplinirea Planului de Acțiuni RM-UE, fiind apreciat pozitiv de către Comisia Europeană. În perioada 6-7 octombrie la Chișinău s-a aflat delegația Comisiei Europene, condusă de dna Benita Ferrero-Waldner, Comisar European pentru Relații Externe și Politica Europeană de Vecinătate. Delegației Comisiei Europene la Chișinău, a participat la Reuniunea a VIII-a a Comitetului de Cooperare parlamentară RM-UE. La Palanca, demnitarul european a luat parte la semnarea Memorandumului de Înțelegere cu privire la Misiunea Comisiei Europene de asistență la frontieră în Republica Moldova și în Ucraina.
- ▶ La 6 octombrie 2005 la Chișinău a fost inaugurat Oficiul Delegației Comisiei Europene în Republica Moldova. Primul șef al Delegației Comisiei Europene în Republica Moldova a fost desemnat E.S. domnul Cesare de Montis.
- ▶ 28 noiembrie 2005 dl Andrei STRATAN, Viceprim-ministru, Ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene a avut o întrevedere cu membrii grupului de lucru al Consiliului UE pentru Relații cu Europa de Est și Asia Centrală (COEST), sosiți la Chișinău cu ocazia reuniunii a 6-a a Comitetului de Cooperare RM-UE.

- ▶ 29 noiembrie la Chișinău s-a desfășurat cea de-a 6-a reuniune a Comitetului de Cooperare RM-UE la care au participat reprezentanții Comisiei Europene, membrii Grupului COEST
- ▶ 30 noiembrie 2005 la Odesa a avut loc inaugurarea oficială a sediului central al Misiunii Comisiei Europene de Asistență la Frontieră pentru republica Moldova și Ucraina.

